

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

דף פד.

א. טרפה שהרג את השלם... דאפשר... דלא אפשר ופטרינן ליה

אדם טריפה¹ שהרג את הנפש נהרג שנאמר (דברים יג פסוק ו, יז פסוק ז, יט פסוק יט, כא פסוק כא, כב פסוק כד, כד פסוק ז) ובערתה הרע מקרבך והוא שיהרוג בפני בית דין ודוקא שהרג ביום לפניהם, אבל אם הרג בלילה דאינו ראוי אז לדין, נעשו עדים, ואין עד נעשה דיין². אבל בפני עדים פטור שמא יוזמו העדים ואם הוזמו אינן נהרגין שהרי לא זממו להרוג אלא טריפה וכל עדות שאינה ראויה להזמה אינה עדות בדיני נפשות³.

ב. עין תחת עין נפש תחת נפש ולא נפש ועין תחת עין

כבר התבאר במסכת כתובות דף לח. ולעיל דף פג: שהחובל בחבירו⁴ חייב לשלם לו חמשה דברים, נזק וצער ורפוי ושבת ובושת, וחמשה דברים אלו כולן משתלמים מן היפה שבנכסיו כלומר היפה שבקרקעותיו אם משלם בקרקע⁵, כדין כל המזיקין.

ומה שנאמר (שמות כא פסוק כד) עין תחת עין, מפי השמועה למדו שזה שנאמר תחת לשלם⁶ ממוזן הוא.

¹ רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק ב הלכה ט מנחת חינוך מצוה לד אות ט

² כן הוא בתוס' סנהדרין ע"א ד"ה בפני

³ ועיין ל"ת רפז דלדעת רוב ראשונים אף בדיני ממונות בעינן עדות שאי אתה יכול להזימה ולהכי י"א שמריפה אינו ראוי להיות עד ועיין בש"ך הו"מ סי' לג ס"ק טז מה שפלפל בזה ומה שנקט הרמב"ם דיני נפשות עיין בערוה"ש שם סי' תכה סעי' יח דהיינו משום שבדיני ממונות לא דקדקו בזה בכל מצב כדי שלא תנעול דלת בפני לוויין

⁴ רמב"ם הלכות חובל ומזיק פרק א הלכה א – ג, שו"ע ונו"כ הו"מ תכ ג ד

⁵ מובא בש"ך שם ב

⁶ ועיין באבן עזרא שם

שהביא אמר רב סעדיה, לא נוכל לפרש זה הפסוק כמשמעו. כי אם אדם הכה עין חבירו, וסרה שלישית אור עיניו, איך יתכן שיוכה מכה כזאת בלי תוספת ומגרעת. אולי יחשיך אור עינו כלו. ויותר קשה הכויה והפצע והחבורה, כי אם היו במקום מסוכן אולי ימות, ואין הדעת סובלת. ובבכור שור שם והפסוקים מוכיחין שהוא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

זה שנאמר בתורה (ויקרא כד פסוק כ) פֶּאֶשֶׁר יִתֵּן מוֹם בְּאָדָם כִּי יִנְתֵּן בּוֹ, אינו לחבול בזה כמו שחבל בחבירו, אלא שהוא ראוי לחסרו אבר או לחבול בו כמו שעשה, ולפיכך משלם נזק, והרי הוא אומר (במדבר לה פסוק לא) וְלֹא תִקְחוּ כֶפֶר לְנַפְשׁ רֵצִיתָ, לרועה בלבד הוא שאין כופר אבל לחסרון איברים או לחבלות יש כופר⁷.

ג. אמדוהו ומת תחת ידו פטור

כשם שמצוה להמית את המחוייב מיתה כך מצות עשה להלקות את המחוייב מלקות, כיצד⁸ מלקין את המחוייב מלקות, כפי כחו שנאמר (דברים כה פסוק ב) כִּדֵּי רִשְׁעוֹתָו בְּמִסְפָּר, וזה שנאמר (שם פסוק ג) אַרְבָּעִים יִכּוּ לֹא יוֹסִיף שֵׁאִין מוֹסִיפִין עַל הָאֲרָבַעִים אִפִּילוּ הִיָּה חוֹק וּבְרִיא כִשְׁמִשׁוֹן, אבל פוחתין לחלש שאם יכה לחלש מכה רבה בודאי הוא מת, לפיכך אמרו חכמים שאפילו הבריא ביותר מכין אותו שלשים ותשע שאם יוסיף לו אחת נמצאת שלא הכהו אלא ארבעים הראויות לו.

כשאומדין את החוטא כמה הוא יכול לקבל אין אומדין אלא במכות הראויות להשתלש, אמדוהו שיכול לקבל עשרים אין אומדין ילקה עשרים ואחת כדי שיהיו יכולין להשתלש אלא ילקה שמונה עשרה. מת תחת ידו של שליח הבית דין פטור אם הלקהו לפי האומר.

ד. ההוא חמרא דקטע ידא דינוקא ... וחמור אינו משלם

אלא נזק

דמי רגל, שבשאדם ממית אדם אין לפייסו בממון, ומשום הכי נהרג, אבל באיבריו מה יועיל אם ימלו כמו כן מום בחבירו, מוטב לו שיתן לו ממון לפרנס את עצמו, כמו שאנו רואין בהדיא בהחובל בחבירו, שאינו אומר שיחבלו לו כמו כן, "רק שבתו יתן ורפא ירפא". וברא"ש ורבינו בחיי שאם תרצה לומר עין ממש אפשר לפעמים ימות האדם בנקירת העין לבד ותהיה נפש תחת עין.

⁷ ועיין רמב"ן עה"ת שמות שם

⁸ רמב"ם הלכות סנהדרין פרק טז הלכות א, יב ופרק יז הלכה א, ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

כבר התבאר לעיל דף ד. ששור או כל בעל חי אחר שהזיק אדם דינו כהזיק שור או ממוזן אחר⁹, אבל פטור מתשלומי צער רפוי שבת ובושת¹⁰, וכן אם נגח אשה והפילה פטור מדמי ולדות¹¹.

ה. כל הנישום נעבד אין גובין אותו בנבל ... דאי תפס

וכבר התבאר לעיל דף טו. שדיני ממונות צריכים בית דין של שלשה מומחים סמוכים, שנאמר (שם פסוק ז) וְנִקְרַב בְּעַל הַבַּיִת אֶל הָאֱלֹהִים וְזָהוּ בְּדִינֵי בְּגֻזְלוֹת וְחִבְלוֹת, וְקִנְסוֹת¹², אבל בהודאות והלוואות מספיק מומחה אחד או שלושה הדיוטות¹³.

בחוץ לארץ שאין בית דין סמוכים, וכן בזמן הזה אף בארץ ישראל¹⁴, אין רשות לבי"ד לדון אלא בתורת שליחותם של בי"ד הראשונים הסמוכים שהיו בארץ ישראל. ותקנת חכמים היא זו, משום נעילת דלת בפני לוויים¹⁵, ולא נתנו להם רשות לעשות שליחותם אלא בדברים המצויים ויש בהם חסרון כים, כגון הודאות והלוואות וכיוצא, אבל דברים שאינם מצויים, אף על פי שיש בהם חסרון כים, כגון בהמה שהזיקה לחברתה בנזקי קרן בין תם בין מועד, או דברים המצויים אבל אין בהם חסרון כים, כגון בושת או דיני

⁹ המאירי בפי החובל (דף צא ע"א) מדייק מהסוגיא שם שכשם שיש אומד לנזקי אדם כך יש אומד לנזקי שור המזיק, והיינו אם היה ראוי בנגיחה זו להמית ולהזיק היזק זה, וסיים שלא מצא כן בדברי הפוסקים, ונראה דדוקא כשהמית או שחבל באדם יש אומד, אבל בנזקי ממוזן בממון אפשר שמודה שאין דין אומד, והרי גם באדם שהזיק ממוזן לא מצינו דין אומד

¹⁰ שו"ע תה א, דוכי יתן איש בעמיתו כתיב ולא שור בעמיתו

¹¹ שו"ע שם סעיף ג, וסיים שאם נגח שפחה מעוברת ויצאו ילדיה חייב כאילו נגח בהמה מעוברת,

¹² שכן שלש פעמים אלהים בפרשת שומר נאמר, שהמפקיד מועזן שהשומר שלח יד בפקדון, דהיינו גזלות, וכן חבלות, שכן מה לי שחבל בגופו ומה לי שחבל בממונו, וכן בדיני קנסות, כגון תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה וכיוצא בהם

¹³ רבא אמר שאף הם צריכים מן התורה שלשה מומחים, שעירוב פרשיות יש כאן, אלא שכדי שלא תנעול דלת בפני לוויים, שימנעו מלהלוות שמא יכפור הלוה ולא ימצא מומחים לכופו לדין, תקנו חכמים שאפילו שלשה הדיוטות, שאינם מומחים, כשרים, רב אחא בריה דרב איקא סובר שבהודאות והלוואות מן התורה כשר לדון אפילו אחד, ולהלכה נחלקו ראשונים: יש פוסקים כרב אחא שמן התורה אחד כשר וחכמים הצריכו שלשה, ויש פוסקים כרבא שמן התורה צריכים שלשה מומחים וחכמים התירו אפילו אינם מומחים. עיין ש"ך שם ג א

¹⁴ שו"ע ונו"כ הו"מ א א

¹⁵ ויש מהאחרונים שכתב ששליחות זו היא מן התורה, אלא שנמסר הדבר לחכמים להורות במה עשו אותנו לשלוחים לדון מבלי סמוכים. כמבואר להלן

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

קנסות בתשלומי כפל קנס של אונס ומפתה וכיוצא, אין דנים אותם אלא סמוכים, בארץ ישראל, ולפיכך אין דנים אותם בזמן הזה.

כל הנישום כעבד אין גובין אותו דיני הוצה לארץ, ומכיון שאדם שהזיק אדם נזק בגופו, עד שנפחת בממונו אם היה רוצה למכור את עצמו בעבד הוא דבר שאינו מצוי, אף על פי שיש בו חסרון כיס, אין דנין אותו נזק בזמן הזה שאין לנו בתי דינים סמוכים, וכל שכן צער ובשת שאין דנין דהא לית בהו חסרון כיס, וכן פגם וכופר אין דנין שאינם שכיחים, אבל ריפוי ושבת י"א שדנין¹⁶ שיש בהן חסרון כיס ומצויין, שהרבה פעמים אדם מכה את חברו מכת פצע וכה"ג בלי נזק, אלא שנופל למשכב ושובת ממלאכתו וצריך ריפוי, לכן דנין אותו אפילו במקום שיש נזק שאינו מצוי. וי"א שאף ריפוי ושבת אין דנין, רק כופין החובל לפייס הנחבל ולקנסו כפי הנראה להם. ואומדין כמה יתן עבור דמי רפואה וזהו הכל בכלל פיוס¹⁷.

וכל אלו שאמרנו¹⁸ שאין דנין אותו בזמן הזה, אם תפש הניזק דבר מה שהוא של מזיק¹⁹, כשיעור מה שראוי לו ליטול על פי דין תורה²⁰, אפילו תפש בעדים אין מוציאים ממנו, ואם תפש יותר מכדי נזקו שמין לו בית הדין כדי נזקו ומוציאים ממנו המותר, ואפילו תפש יותר מכדי נזקו אם היה מגיע לו מדין קנס כגון כפל או ד' וה' אין מוציאים²¹, ואין דנין אלא להחזיר המותר.

אולם אם בא הניזק לב"ד קודם שתפש ואמר תשומו לי הנזק מיד כדי שאדע כמה יש לי לתפוש אם אוכל, אין נזקקין לו כלל, שהרי זה כאילו דנים דיני קנסות ממש ששמין כדי לגבות²², אבל אם תפש שמין ואומרים לו כך וכך תחזיר אם תפש יותר, ולא קודם שתפש דהוי כמי ששמין לו מה שיתן לו.

¹⁶ מכל חבלה מגבין אותן, אפילו מקטיעת ידו דאינו שכיח, מ"מ כיון דשבת וריפוי הן שייכים ג"כ בשאר מכות ופצעים השכיחים, ס"ל להרמב"ם [שם] דאין לחלק בין מכה למכה וגובין מכולן. סמ"ע שם יא

¹⁷ סמ"ע שם סק"ב.

¹⁸ שו"ע ונו"כ שם ה

¹⁹ מיהו מתם שמשתלם מגופו כתב המרדכי (ב"ק פ"ג סי' מ) שהיה דעת ריב"א לפסוק כר"ת (ב"ק טו: ד"ה ואי תפש) דוקא בתופס בהמה המזיקה דהוא משועבד ולא דבר אחר, ועיין מש"כ בתומים (סק"ג). אורים יב

²⁰ ולא על פי דיני ערכאות. ש"ך שם טו

²¹ סמ"ע שם יח

²² ומהרש"ל פסק כהר"ף [ב"ק ל' ע"א מדפי הר"ף] דבכל דבר שהוא ממון ואינו קנס אלא דלא שכיח שומעים לו, דתפיסה הוא דבר קל, ע"ש [פ"ח] סימן ב', ש"ך שם יז

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

ואם בא הניזק לב"ד ואמר לא תשומו לי כלום אלא קבלו עדותי שאם אתפוש משלו היום או למחר שלא יוציאנו מידי, אין ב"ד נזקקין לו לקבל עדותו, דכיון דאין דנין דיני קנסות בבבל אין נזקקין גם כן לקבל עדותו כלל, אף על פי שאין בו עתה הוצאת ממון מ"מ הא לבסוף אם יתפוס יבא לידי כך.

אבל אם תפש הניזק ותבעו המזיק לב"ד אומרים לניזק שיביא עדים, אם יראה לבית דין שבדין תפש, אומרים למזיק אין אנו דנין לך קנס אלא אם תרצה לפדות מה שתפש משלך תן לו כך וכך ממון, ואם תפש יותר אומרים לניזק החזר המותר. ואם לא הביא עדים שראוי לזכות בהם בדין אומרים לו להחזיר לו כל מה שתפש.

יפה כח הניזק בזמן הזה ממה שהיה בזמן המומחין וסמוכין²³, שבזמן שהיו מומחין אם בא המזיק לב"ד והודה על חיוב קנסו היו פוטרין אותו, שמודה בקנס פטור כמוט שנתבאר לעיל. ובזמן הזה אם יבא ויודה אין פוטרין אותו, שאין מועילה הודאתו לפטור אותו אלא כשיודה בפני ב"ד מומחין וסמוכין והם הנקראים אלהים בפרשה, ובזמן הזה שאין מומחין וסמוכין אין הודאתו בפניהם הודאה והרי זה כמודה חוץ לב"ד בזמן ב"ד שלא נפטר בכך, בין הודה קודם תפישה בין הודה אחר תפישה. וי"א²⁴ שאם הודה נפטר אף בזמן הזה ושוב אין תפיסה מועילה.

אף על פי שאין נזקקין לניזק לא לשום הנזק ולא לקבל עדותו נהגו קדמונינו וראשי ישיבות²⁵ כי ראו היזק וחורבה גדולה יוצא במה שאין דנין דיני קנסות, ועשו תקנה לנדות המזיק עד שיפייס בעל דינו, אבל אין מדקדקין עליו לומר כך וכך קצבנו עליך לתת לו וגם לזה קצבנו ליטול כך וכך, כי זה היה דיני קנסות ממש, אלא משערין בלבם שיעור קרוב²⁶ ואין מגלין אותו, ומנדין המזיק עד שיפייס לניזק, ורואין עד כמה מגיע מה שרוצה ליתן לו,

²³ לבוש סמ"ע שם יח ש"ך טז

²⁴ אביר"ד סי' רס"ז סקנ"ב השיג הש"ך ע"ו והסכים לדעת הב"י דדוקא בבאו עדים אח"כ הוא דלא מהני הודאתו, אבל אם לא באו עדים אח"כ בממ"נ או דהודאתו כלא נחשב ואין בידו לתפוס או דהוי הודאה א"כ הוי מודה בקנס, וע"ש שהאריך בראיה ברורה מגמ', וכ"כ השארית יוסף, וכן מבואר ממש להדיא בנימוקי פרק מרובה (כט א), ע"ש, וכן הנכון. וכ' מהרש"ל (שם פ"א סי' מ"ג) דאין לתפוס ע"י גוי, ולא נתפרש בדבריו אי בדיעבד מהני תפיסה ע"י גוי או לא. אורים שם יב

²⁵ דהוא רק מכח תקנה של גאונים ולא מדינא דש"ס כלל. לכן נראה דאם מת המזיק דאין לנדות בנו, דלא קנסו בנו אחריו, וכל התקנה היה שלא יתרבו בעלי זרוע ומזיקין בעולם, ודי שנקנסו אותו, אבל בנו שלא היתה ידו במעל אין לקנסו, והבו דלא לוסף על תקנה, נראה לי. אורים שם יא

²⁶ סמ"ע שם יז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

אם הוא קרוב לאשר בלבם והניזק אינו רוצה לקבל, אומרים לו אין בנו כח לנדותו יותר מכן ומתירין לו את נידויו, בעו נתפיים ובין לא נתפיים בעל דינו²⁷, ואם הוא רחוק ממה ששיערו בלבם אין מתירין אותו עד שיקרב לאותו שיעור.

אולם אין מנדים רק על כפל או ד' וה' אם כבר שילם את הקרן²⁸.

וכשמשערין י"א²⁹ צריכין לשער כל מה שמגיע לו מדין תורה, כגון כפל בגנב וד' וה' בטובח ומוכר וכה"ג. וי"א³⁰ שאין משערים אלא כדי מה שניזוק בפועל, וכן המבייש את חבירו בדברים אף על פי שאין דנין אותו, מ"מ מנדין את המבייש עד שיפייסנו כראוי לפי כבודו, דיותר הוא בשת דברים מבשת של חבלה, שאין דבר גדול מלשון הרע ודבה שאדם מוציא על חבירו, וקונסין אותו ומכין אותו מכת מרדות שעבר על לאו דלא תונו איש את עמיתו [ויקרא כה, יז], אף על פי שהוא לאו שאין בו מעשה שאין לוקין עליו, מ"מ תקנו רז"ל [עי' מרדכי ב"מ סי' שו] להכותו מכת מרדות או שיפדה עצמו בממון לפי ראות עיניהם, והכל לפי הענין לפי המבייש והמתבייש.

וכבר הסכימו האחרונים הגדולים שבדורינו למגדר מלתא שפדיון המלקות הוא בעד ל"ט זהובים, ולא מדאורייתא אלא לפי צורך שעה ולפי ראות הדיינים.

דף פד:

ו. דשליחותיהו קא עבדינן מידי דהוה אהודאות והלואות

כבר התבאר שנהגו³¹ קדמונינו ואנו אחריהם בזמן הזה למרות שאיננו סמוכים³² לדון כל הדינים המצויים בתורת שליחותיהו דקמאי משום תקון העולם³³, כדי שלא ילך כל אחד בשרירות לבו ויעשה הישר בעיניו לומר מי

²⁷ רמ"א שם

²⁸ סמ"ע יח ש"ך יש

²⁹ שיטת הלבוש שם ו

³⁰ סמ"ע שם יח

³¹ לשון הלבוש א א

³² ועיין בריב"ש ס"ס רע"א שכתב שם ענין הסמיכה שנוהגים אשכנזים. ומיהו פשיטא דאין סמיכה זו מהני בזמן הזה לענין דיני קנסות, רק לענין חליצה וגיטין, דאין סמיכה לענין דיני קנסות, וכמ"ש הרמב"ם פ"ד מהל' סנהדרין [ה"ד], ע"ש. ש"ך שם א ד

³³ הנה בהא דעבדינן שליחותיהו, משמע מהש"ס שהוא רק דרבנן, דקאמר [סנהדרין ג' ע"א] משום נעילת דלת. ולפעד"נ דבאמת הוא מדאורייתא, רק שנמסר לחכמים, ולא עשו אותו לשלוחים רק במקום דאיכא נעילת דלת. תדע, דהא מקבלין גרים בזמן הזה מטעם דעבדינן שליחותיהו, וקידושיו קידושין ולא תפסי אה"כ

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

אדון ידון אותי ולא יוכל העולם להתקיים. אבל מכל מקום כל דיין המתעסק בהם שכרו אתו ופעולתו לפניו אפילו בזמן הזה. לפיכך כל הקודם לדון ולשבר מלתעות רשעים להוציא בלעו וגזילתו מפיו, הרי זה זריז ונשכר כדי לנעול דלת בפני עושי עולה, ולפי דלא עבדינן שליחותיהו אלא משום תקון העולם, לא עבדינן שליחותיהו אלא בדברים המצויין תמיד ויש בהם ג"כ חסרון כים, אבל דברים שאינם מצויין תמיד אף על פי שיש בהם חסרון כים, או דברים שאין בהם חסרון כים אף על פי שהן מצויין תמיד, אין לנו עסק עמהם ואין דנין אותם אם לא לצורך גדול ומגדר מילתא כפי ראות עיני חכמי הדור.

ועל פי הכללים הללו דנין בזמן הזה הודאות והלואות, כגון שתובע אותו בעידי הלואה שהלוה לו בפניהם או שהודה לו בפניהם, וכן כתובת אשה וירושות ומתנות ומזיק או גוזל ממון חבירו, וכן אדם שהזיק בהמת חבירו הוא מצוי ודנין אותו, וכן מי שגנב מגבין ממנו הקרן שכל אלו הם מצויין תדיר וגם יש בהן חסרון כים, שגם מתנות בכלל חסרון כים יחשבו, שאם לא שיש לו הנאה ממנו לא היה נותן לו מתנה.

ז. בקנסא לא עבדינן שליחותיהו

כבר התבאר שבזמן³⁴ הזה אין דנים דיני קנסות³⁵ כגון קנס אונס ומפתה ותשלומי כפל וד' וד' וכן כל הקנסות שקנסו חכמים, כתוקע לחבירו (פי' שתוקע בקול באזנו ומבעיתו), וכסוטר את חבירו (פי' מכה בידו על הלחי), וכן כל המשלם יותר ממה שהזיק, או שמשלם חצי נזק, אין דנין אותו אלא

קידושי שני, ואין כח ביד חכמים לעקור דבר תורה בקום ועשה. וכן מעשין אניטין, אף דגט מעושה על פי הדיוטות פסול מדאורייתא [גיטין פ"ח ע"ב]. ודוחק לומר דאפקעינהו רבנן לקידושיין מיניה, דהו"ל לפרושי דהא נפקא מינה בזה לדינא. אמנם הרמב"ן [בחיידושיין יבמות מ"ו ע"ב ד"ה שמעת] והרשב"א [שם ד"ה דילמא] כתבו דהוא רק מדרבנן, ובגיטין הטעם, דאפקעינהו לקידושיין. נתיב"מ א א

³⁴ שו"ע ונו"כ א א
³⁵ כתב הסמ"ע ס"ק יח והש"ך שם ס"ק יד בשם הטור שאע"פ שבשאר קנסות ב"ד מנדין עד שיפיים בעל דינו, היינו דוקא בחבלות שמשלם מה שחבל, אבל משום תשלומי כפל וד' וד' שהם יותר ממה שגנב, אין מנדין, (ודלא כדעת הלבוש שהביא הסמ"ע שם שגם בכפל וד' וד' מנדין). ועיי' בהגהות אמרי ברוך שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

מומחים הסמוכים בארץ ישראל, חוץ מהצני נזק צרורות מפני שהוא ממון ואינו קנס. ואף מדיני שמים אינו חייב לשלם הקנס כל שלא הייבוהו ב"ד³⁶.

ח. עבדינו שליחותיהו במילתא דשניחא ואית ביה חסרון כיס אבל מילתא דשניחא ולית ביה חסרון כיס אי נמי מילתא דלא שניחא ואית ביה חסרון כיס לא עבדינו שליחותיהו הלכך אדם באדם ... דלא שניחא לא עבדינו שליחותיה

מכיון שאדם שהזיק אדם נזק בגופו, עד שנפחת בממונו הוא דבר שאינו מצוי, אף על פי שיש בו חסרון כיס, אין דנין אותו נזק בזמן הזה שאין לנו בתי דינים סמוכים, וכל שכן צער ובשת שאין דנין דהא לית בהו חסרון כיס, וכן פגם וכופר אין דנין שאינם שכיחים, אבל ריפוי ושבתי י"א שדנין³⁷ שיש בהן חסרון כיס ומצויין, שהרבה פעמים אדם מכה את חברו מכת פצע וכה"ג בלי נזק, אלא שנופל למשכב ושובת ממלאכתו וצריך ריפוי, לכן דנין אותו אפילו במקום שיש נזק שאינו מצוי. וי"א שאף ריפוי ושבתי אין דנין, רק כופין החובל לפי הנחבל ולקנסו כפי הנראה להם. ואומדין כמה יתן עבור דמי רפואה וזהו הכל בכלל פיוס³⁸.

ט. איז מועד בנבל ... בשן ורגל דמועדין מתחילתן נינהו

כבר התבאר לעיל דף טז: שהקרן שהוא משונה בתחלתו נקרא תם ואינו משלם חצי נזק אלא מגופו³⁹, כלומר ממה שהוא שוה ואינו משלם מכיסו

³⁶ קצה"ח סימן א סק"ז עפ"י דברי הירושלמי, וכ"כ התוס' בכתובות דף לג ע"ב עיין שם. ועי' קובץ הפוסקים שהביא מכמה אחרונים שיש חיוב לצי"ש בקנס וכ"כ בערוה"ש. ועי' שער משפט סימן א סק"א ובשד"ח כללים מערכת המ' כלל קג.

³⁷ מכל חבלה מגבין אותן, אפילו מקטיעת ידו דאינו שכיח, מ"מ כיון דשבתי וריפוי הן שייכים ג"כ בשאר מכות ופצעים השכיחים, ס"ל להרמב"ם [שם] דאין לחלק בין מכה למכה וגובין מכולן. סמ"ע שם יא

³⁸ סמ"ע שם סק"ב.
³⁹ שו"ע ונו"כ שפט ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

יותר משישנה שור המזיק, ולכן שור שוה מנה (מאה זוז) שנגח לשור שוה עשרים והמיתו, והנבילה שוה ד' (ונמצא שהנוק הוא 16 זוז), חייב לשלם ח'. שור שוה עשרים שנגח לשור שוה מאתיים והנבילה שוה מאה, ונמצא הנזק מאה, אין בעל שור המזיק משלם כל חצי הנזק, שאומר לו הרי השור שהזיק לפניך קחהו ולך, ואפילו אינו שוה אלא זוז⁴⁰.

פרה מעוברת שנגחה גובה חצי נזק ממנה ומולדה, מפני שהיא כגופה, ואפילו אין הפרה קיימת גובה כל חצי הנזק מהולדה, אבל תרנגולת שהזיקה אינו גובה מביצתה, שאינה כגופה אלא מובדלת ומופרשת⁴¹.

ואם הרגיל בשנויו ג' פעמים נעשה מועד ומשלם נזק שלם מן העליה. כלומר מכיסו של בעלים וממיטב כשאר נזיקין אפילו אין שור המזיק שוה כל כך.

וכבר התבאר אין השור נעשה מועד בנזקי קרן אלא כשהעידו בו לפני ב"ד סמוכים שבא"י, ולכן אין דין שור המועד נוהג בזמה"ז⁴².

⁴⁰ שו"ע שם ד, ועי' סימן תד סעיף ב בדין השביח מזיק לאחר נגיחה

⁴¹ שו"ע שצט"א, עי' תרומת הכרי וערך ש"י

⁴² טור סימן שפט, ובשו"ע לא הזכיר רק מקצת דיני שור המועד, ויש בזה הרבה פרטים והאריך בהם בערוה"ש

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

